

2^η Συνάντηση Θεματικής Ομάδας Εργασίας «Η Πολιτική για την Αγροτική Ανάπτυξη στο πλαίσιο της Περιφερειακής Ανάπτυξης»

Η συνάντηση ξεκίνησε με χαιρετισμό από την Προϊσταμένη της ΕΥΔ ΠΑΑ κα Πολυξένη Πολύζου, η οποία παρουσίασε τους εισηγητές και τους στόχους της Θεματικής Ομάδας Εργασίας (ΘΟΕ), ενώ έκανε και σύντομη αναφορά στην θεματολογία, που επρόκειτο να πραγματευτεί η Ομάδα. Παράλληλα, αναφέρθηκε στον μελλοντικό στόχο της ΚΑΠ που είναι η ισόρροπη περιφερειακή ανάπτυξη και έκανε την σύνδεσή του με τους στόχους της ΘΟΕ.

Στην συνέχεια τον λόγο πήρε ο Προϊστάμενος της Μονάδας Ε΄ «Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο» κ. Πέτρος Μούχας, ο οποίος αναφέρθηκε στο χρονοδιάγραμμα, στον τρόπο λειτουργίας και στους στόχους της ΘΟΕ καθώς και στις προσεχείς εκδηλώσεις του Ευρωπαϊκού Δικτύου Αγροτικής Ανάπτυξης (ENRD). Ενημέρωσε, επίσης, τα μέλη της Ομάδας για την πρόταση φιλοξενίας της 14^{ης} Συνάντησης των Αγροτικών Δικτύων των άλλων Κ-Μ (NRN) από το ΕΑΔ σε συνδυασμό με την 24^η Διεθνή Έκθεση «AGROTICA 2012», στη Θεσσαλονίκη.

Ακολούθησε η εισήγηση του καθηγητή κ. Δημητρίου Ψαλτόπουλου. Σε αυτήν παρουσιάστηκε ο ορισμός της τυπολογίας (μελέτη ή συστηματική ταξινόμηση τύπων με κοινά χαρακτηριστικά, οι επικρατούσες τυπολογίες, οι τυπολογίες αγροτικών περιοχών για το σχεδιασμό της πολιτικής αγροτικής ανάπτυξης, οι σχέσεις μεταξύ τυπολογιών και μέτρων πολιτικής, παραδείγματα τυπολογιών αγροτικών περιοχών: στόχοι, δείκτες, χωρικό επίπεδο ανάλυσης, μεταβλητές, αποτελέσματα. Τέθηκε, επίσης, ο σκοπός της ΘΟΕ που είναι η εξειδίκευση του στόχου της τυπολογίας για τις αγροτικές περιοχές της Ελλάδας. Σημειώθηκε ότι το εργαλείο που θα προκύψει από τις εργασίες της ΘΟΕ θα επικεντρωθεί στην επόμενη προγραμματική περίοδο. Αναφορικά με την διαθεσιμότητα των στοιχείων, που θα καθορίσει και την επιλογή της τυπολογίας, αναφέρθηκε ότι υπάρχει μια ανταλλακτική σχέση, κάτι που συνεπάγεται ότι ανάλογα με την επιλογή που θα γίνει σε κάθε περίπτωση θα κερδίσουμε σε κάποιον τομέα και θα χάσουμε σε κάποιον άλλο. Αναφέρθηκε η διαπίστωση ότι στην Ε.Ε. οι τυπολογίες είναι πολλές σε σχέση με τα Προγράμματα Αγροτικής Ανάπτυξης.

Την παρουσίαση του καθηγητή κ. Δ. Ψαλτόπουλου ακολούθησε συζήτηση σχετικά με τον προσδιορισμό του στόχου της τυπολογίας. Ανάμεσα στις απόψεις που ακούστηκαν ήταν οι ακόλουθες :

Η τυπολογία να επιλεγεί βάσει του στόχου (παραγωγικότητα, οικονομικό όφελος) που τίθεται για κάθε περιοχή και ιδίως βάσει του κινήτρου επενδύσεων, δηλαδή επενδύσεις με το μεγαλύτερο δυνατό όφελος.

Βασικός στόχος η έναρξη συζήτησης για την διαμόρφωση της τυπολογίας που θα εφαρμοστεί.

Μια κατευθυντήρια γραμμή σε εθνικό επίπεδο είναι αναγκαίος, παρά τις ιδιαιτερότητες των περιοχών.

Ασκήθηκε κριτική στον τρόπο διοργάνωσης της ΘΟΕ και αντιπαραβολή της με τις ευρωπαϊκές συναντήσεις θεματικών ομάδων εργασίας, οι οποίες έχουν συγκεκριμένη δομή, υποστήριξη από ειδικούς εμπειρογνώμονες, οι συμμετέχοντες επιλέγονται μέσα από αξιολόγηση βιογραφικών σημειωμάτων και δεσμεύονται να ασχοληθούν με το εκάστοτε θέμα. Εκφράστηκε η άποψη ότι το κείμενο της εισήγησης του καθηγητή κ. Δ. Ψαλτόπουλου θα έπρεπε να έχει σταλεί στους συμμετέχοντες στη ΘΟΕ πριν την συνάντηση και οι συμμετέχοντες να δεσμεύονται ότι θα δουλέψουν για την ομάδα και ότι ήταν αναγκαία μεγαλύτερη προετοιμασία πριν την συνάντηση. Επίσης, διατυπώθηκε το ερώτημα αν η ΘΟΕ εκφράζει απλά μια άποψη ή προχωράει στη διαμόρφωση εργαλείου που θα χρησιμοποιηθεί από την ηγεσία. Παράλληλα, ζητήθηκε από την Δομή του ΕΑΔ να προχωρήσει σε μετάφραση των κειμένων, που παράγονται από το ENRD.

Η θέση της Δομής του ΕΑΔ, σε συμφωνία και με την επιστημονική ομάδα, ήταν ότι επιλέχθηκε να μην σταλούν έτοιμα κείμενα στα μέλη εκ των προτέρων, προκειμένου να υπάρξει διαβούλευση με τους συμμετέχοντες. Ήταν επιλογή να μην επιβληθούν στη συζήτηση ο στόχος και κάποια κριτήρια κλειδιά, τα οποία οι συμμετέχοντες θεωρούν ότι έχουν σημασία, προκειμένου να εκφραστεί η άποψη των μελών πάνω σε αυτά. Τα κείμενα, ωστόσο, που χρησιμοποιήθηκαν για την συνάντηση επρόκειτο να αναρτηθούν στην ιστοσελίδα του ΕΑΔ αμέσως μετά την λήξη της συνάντησης της ΘΟΕ.

Διευκρινίστηκε, επίσης, ότι υπάρχει διαφοροποίηση στη δουλειά που γίνεται στο εθνικό και στο ευρωπαϊκό επίπεδο. Στο ENRD παράγεται μεγάλος όγκος κειμένων, τα οποία αφενός είναι πολύ δύσκολο να μεταφραστούν στο σύνολό τους και αφετέρου δεν είναι πάντα χρήσιμο. Με την ΘΟΕ επιδιώκεται να συνδυαστεί η εμπειρία των ΟΤΔ με την υπάρχουσα επιστημονική εργασία, ώστε να καταλήξουμε σε κάποια εναλλακτικά σενάρια που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στον σχεδιασμό της 5^{ης} Προγραμματικής Περιόδου.

Ο στόχος της συζήτησης είναι να καταλήξει σε κάποια συμπεράσματα για τη διαμόρφωση ενός εργαλείου προτάσεων, που θα συμβάλλουν στον σχεδιασμό πολιτικής.

Θετική ήταν η απάντηση της Προϊσταμένης της ΕΥΔ ΠΑΑ ως προς το αίτημα που εκφράστηκε από τους συμμετέχοντες να παρουσιαστούν οι κανονισμοί για τα διαρθρωτικά ταμεία και ο τρόπος ενσωμάτωσης των άλλων ταμείων στην Αγροτική Ανάπτυξη.

Επανερχόμενος στο αντικείμενο της συνάντησης ο καθηγητής κ. Δ. Ψαλτόπουλος έθεσε το ζήτημα της τυπολογίας που μας ενδιαφέρει περισσότερο και του στόχου που θα τεθεί. Μια επισκόπηση ευρωπαϊκών περιοχών δεν θα βοηθούσε τα μέλη της ΘΟΕ που έχουν ούτως ή άλλως γνώση των περιοχών τους.

Στο πλαίσιο αυτό διατυπώθηκαν από τα μέλη οι ακόλουθες απόψεις :

- Ο αγροτικός τομέας είναι κυρίαρχος. Και ο Άξονας 4 συμβάλλει στην ανάπτυξή του. Από το Leader II και μετά, έχει γίνει κατηγοριοποίηση των περιοχών σε ορεινές, μειονεκτικές και πεδινές. Το μείγμα πολιτικής και διαχείρισης είναι το ίδιο από το 1992 μέχρι σήμερα.

- Επικέντρωση σε συγκεκριμένες δράσεις ανά περιοχή ή ανά περιφέρεια με συγκεκριμένους στόχους.

Ακολούθησε η εισήγηση του καθηγητή κ. Δημητρίου Σκούρα, με την οποία παρουσιάστηκαν παραδείγματα τυπολογιών που (α) αντικατοπτρίζουν την «Ικανότητα Απορρόφησης» των περιοχών, δηλαδή την ικανότητά τους να υποδεχθούν μέτρα σχεδιασμένα για να προωθήσουν ένα στόχο, (β) αντικατοπτρίζουν τις διαφορές στην ικανότητα των περιοχών να πολλαπλασιάσουν και να διαχύσουν τις επιπτώσεις από τη χρηματοδότηση σε ένα τομέα ή σε ένα χώρο, στο σύνολο της περιφερειακής οικονομίας, δηλαδή «Δομικές Τυπολογίες», (γ) κατατάσσουν τις περιοχές ως προς τον βαθμό αστικότητας-αγροτικότητας και βασίζονται κυρίως σε δημογραφικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού, οικονομικά χαρακτηριστικά της περιοχής κ.α. Η παρουσίαση έκλεισε με την εξέταση της διαθεσιμότητας δεδομένων (μεταβλητές) ανάλογα με το χωρικό επίπεδο ανάλυσης (Περιφέρεια, Νομός, Καποδιστριακός Δήμος).

Στην συζήτηση που ακολούθησε εξετάστηκε η πρόταση, που υποβλήθηκε από συμμετέχοντες στην ΘΟΕ, να καθοριστεί ως χωρικό επίπεδο ανάλυσης ο Καλλικρατικός Δήμος. Η πρόταση διατυπώθηκε επειδή οι δήμοι εκπονούν τώρα τον επιχειρησιακό τους σχεδιασμό, ο οποίος θα ολοκληρωθεί τον Νοέμβριο του 2011 και θα περιλαμβάνει 18 τεχνικά δελτία-φόρμες, που αποτυπώνουν την εικόνα της προγραμματικής ενότητας «Δήμος», ενώ ο προγραμματισμός είναι πιο εύκολο να σχεδιαστεί ακόμα και στα όρια δύο νομών. Ωστόσο, ως αποτέλεσμα της συζήτησης προέκυψε ότι ο Καλλικρατικός Δήμος είναι το μόνο επίπεδο για το οποίο δεν έχουμε στοιχεία, που θα καλύπτουν όλο το φάσμα που απαιτείται για τον καθορισμό της τυπολογίας. Το ενδεχόμενο να συγκεντρωθούν από άλλες υπηρεσίες τα στοιχεία, που δεν θα παρέχονται από τον δήμο (π.χ. από την Στατιστική Υπηρεσία στοιχεία για την απασχόληση), απορρίφθηκε, καθώς είναι αμφίβολο αν υπάρχουν μέθοδοι αναγωγής. Διευκρινίστηκε, επίσης, ότι τα στοιχεία πρέπει να είναι δείκτες, δηλ. νούμερα, και να προέρχονται από μια πηγή (π.χ. Eurostat), ώστε να μπορούν να αξιοποιηθούν. Εκφράστηκε η άποψη ότι το γεγονός ότι τα αστικά κέντρα έχουν εντάξει στους δήμους τους και τα γειτονικά χωριά θα δημιουργούσε πρόβλημα. Προτάθηκαν ως παράμετροι ο πληθυσμός, το ανάγλυφο του εδάφους, η προσπελασιμότητα, η απασχόληση, το ύψος του εισοδήματος. Ανάμεσα στις απόψεις που ακούστηκαν ήταν να χρησιμοποιηθεί το χωρικό επίπεδο της Περιφέρειας, ο Καποδοστριακός Δήμος, η διαίρεση σε δημοτικά διαμερίσματα προ του Νόμου «Καποδίστρια».

Οι υπάρχουσες τυπολογίες καθορίζονται σε επίπεδο νομού και πάνω. Ο νομός εξακολουθεί να υπάρχει ως «Περιφερειακή Ενότητα». Αποτελεί το επίπεδο για το οποίο έχουμε τα περισσότερα στοιχεία και το οποίο συγκεντρώνει τις περισσότερες θετικές πλευρές.

Αν και καταλήξαμε αναφορικά με το χωρικό επίπεδο σε αυτό του νομού, δεν ξεκαθαρίστηκε ο στόχος της τυπολογίας. Προτάθηκε η κεντρική στόχευση να είναι αναπτυξιακή με πολλές πτυχές. Μια προσέγγιση που θα μας δείξει κάτι για ζητήματα που μας ενδιαφέρουν, όπως η ποιότητα ζωής, η διαφοροποίηση και η εξάρτηση από τον Πυλώνα Ι, το περιβάλλον.

Προκειμένου να συνεχιστεί η συζήτηση και η διαπραγμάτευση αναφορικά με την επιλογή των μεταβλητών που θα χρησιμοποιηθούν, θα σταλεί με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο στους

συμμετέχοντες μια λίστα μεταβλητών. Κάθε μεταβλητή θα συνοδεύεται από αιτιολογία, που θα την συνδέει με τον στόχο τον οποίο τείνει να προσεγγίσει. Οι συμμετέχοντες που θέλουν να συμμετέχουν ενεργά θα μπορούν να στέλνουν την λίστα συμπληρωμένη στη Δομή του ΕΑΔ.

Η Δομή του ΕΑΔ παρακάλεσε όλα τα μέλη του ΕΑΔ, που συμμετείχαν στη Συνάντηση, να συμμετέχουν με τους ίδιους εκπροσώπους και στις επόμενες συναντήσεις υης ΘΟΕ.

Αναφέρθηκε, τέλος, ότι η μεταβολή των δεικτών ευημερίας που σημειώνεται σήμερα και η εσωτερική μετανάστευση προς αγροτικές περιοχές καταδεικνύει την ανάγκη να στραφούμε στην παραγωγική διαδικασία και να δώσουμε βαρύτητα στη δημιουργία διεξόδων στην αγορά. Προτάθηκε να δοθεί βαρύτητα στον πρωτογενή τομέα παραγωγής και στην εμπορία - προώθηση των παραγομένων προϊόντων.

Τα παραπάνω μας οδηγούν στην ανάγκη διαμόρφωσης ενός άλλου παραγωγικού μοντέλου, με ζητούμενο την παραγωγή εξαγωγίμων προϊόντων. Στο πλαίσιο αυτό αναφέρθηκε ότι η ελληνική παραγωγή τροφίμων είναι ελλειμματική και η ελληνική κτηνοτροφία υποτονική.

Οι συμμετέχοντες πληροφορήθηκαν από την Δομή του ΕΑΔ ότι θα ενημερωθούν για την διεξαγωγή της επόμενης συνάντησης μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.